

(CAPA). *Encapritxament, encapritxar, V. capritx Encapsador, encapsar, V. capsa (CAIXA) Encaptivar, V. captiu Encapullar, encapullat, V. capulla (CAPA) Encaputxar, -utxat, V. caputxa (CAPA)*

Encar esborrar d'AlcM aquest mot que atribueix a Muntaner amb el sentit de 'encariment', però el text porta en realitat «la vostra gent tenets en alt e en car» (§ 272, Casac. VIII, 10.20): *tenir en car* 'en alt aprecí'.

ENCARA, primitivament *ancara*, compost de *ara* i *ANC*, en el significat romànic de 'fins i tot, àdhuc' (it. *anche*), que en català desaparegué des de l'època preliterària; veg. *ANC*.

Encarabassat, encarabassar, -inat, V. carabassa Encaració, encarada, encaradis, V. cara Encaragolar, -golat, encaragolar, V. caragol Encarainat, encaraixinat, encarallar-se, V. carall Encaramar-se, encaramassellar, encaramellar-se, V. encamarar i DCEC (ENCARAMAR) +Encaramellat, V. caramel(-lo) Encaramellat, V. caramell Encarament, V. cara Encaramitar, V. DCEC (ENCARAMAR) Encaraputxat, V. caperutxa (CAPA) Encarar, V. cara Encarabassar, encarabassar, V. carabassa Encarcanar, V. carcany

ENCARCARAT, mot només modern i pertanyent només al català central i parlars del Principat, d'origen incert; probablement sortit del més antic i comarcal *enarquerat* i *enarcat*, derivats d'*arc* amb el sentit de 'rígid i corbat com un arc en tensió' per una alteració deguda a la influència de sinònims o mots de sentit semblant (en particular *encarcerat* 'empresonat' i *encorbat*). □ 1.ª doc.: *enarquerat*, 1740; *encarcarat*, 1803, Belv.

Amb la definició «yerto, envarado; *rigidus, torpore affectus*», i acompanyat del verb *encarcarar-se* i el substantiu *encarcarament*. Hi ha testimonis literaris des dels primers grans escr. Renaix: «el vent que despulla els arbres / --- les fulles cauen --- amb la igualtat de la mort; / esgroguïdes i seques / i *encarcarades* pel sol, / l'oratge se n'apodera ---», Marian Aguiló, a. 1860 i tants (*Antol. Po.*, 1975, p. 63).

Però seria dels mots que usava apresos en el Princ. (com ja se'n noten uns quants en les seves poesies d'aquells anys), car no sembla pas que s'hagi dit mai a Mallorca (calla sobre el mot el *DAmén.*, no en donen dades mall. el *D*Ag. ni *AlcM*, i aquest el qualifica només de cat. or. i cat. occ.); «els gegants, els gegants / --- / en llur dansa *encarcarada* / hi ha riallera majestat», Maragall (*Corpus*, O. C. de 1960, 117); «sol, arripit, y ab son alè lleugera / escalfant-se les mans *encarquerades*, / autòmata animat, pacient espera / del teatre, tot llum, baix les arcades, / mentre 'l vent se n'emporta la darrera / de les dotze enopides campanades», Apel·les Mestres (*Jocs Fl.*, 1885, 72); «¿per ventura só un xitxarell *encarcarat*, ple de cosmètics, una carta de geometria?», Noller (*Notes, Nosce te ipsum*, 99); «quan arribaven al Parc, baixaven del landó i passejaven un xic *encarcarades*, com

dues senyorettes», Coromines (*Llàgr. de S'Llorenç*, O. C., 336a).

Des de notes meves juvenils jo havia pensat si podia ser una espècie de duplicat de *encarcerat* 'empresonat', però que en lloc de derivar-se del ll. cl. *CARCAR*, es derivés del ll. vg. *CARCAR*, que ha deixat rastre en diversos testimonis del ll. vg.¹, i que visqué en la nostra toponímia, com es veu per les diverses localitats que porten el nom de *Vallcàrquera* (Congost) o *Vallcarca* (< -càrquer) (Garraf, afores de Bna.), que evidentment valen per 'vall encaixonada, acongostada' (idea no sense alguna afinitat). Em deia que el pres, i el rígid o enravenat, tenien en comú el fet de no poder-se bellugar, semàntica atenedible si bé força simplista.

Cercant-hi punts de suport, només trobava el logud. *manos cancaradas* 'balbes i enrampades de fred', 'aronsades, corrugades' (Spano, 142); Urtel (*ASNSL* cxxx, 92) i M-Lübke (*REW*, 1574) (no tant *FEW* II, 176b, fi) veien en el sard un deriv. de *CANCRUM* 'cranc', cosa no evident ni tampoc recusable; i tampoc no ho era, ni que aquest mot sard pogués venir directament de *CARCAR*, amb dissimilació, ni que no fos un manlleu del nostre *encarcarat*. Tant en un sentit de suport com de dissuasió restava ambigu. També resten ambigus, i encara més, el gall. limiense *encrancañado* «con las piernas torcidas» (Schneider, *VKR* XI, s. v.); i àdhuc cal. *ncancarar* «vecchio decrepito» i prov. mod. *vieio cranco* id., els quals sembla ja més clar que remunten a *CANCRUM*. En una paraula: tot això poden ser paronomàxies, que no ens guien gaire ni en el sentit de fer-nos pensar en *CANCRUM* per al mot català, ni en el de confirmar la possibilitat de *CARCAR*.

En resum resultava que no hi havia afinitats sòlides a assenyalar per a *encarcarar* en els altres llenguatges romànics. I quant a la meua etimologia juvenil, restava concebible, però mediocrement convincent: d'una banda en l'aspecte semàntic, i una mica pitjor encara en el sentit de la versemblança d'una derivació de *CARCAR*: no havent-hi formes netament connexes fora del català, i essent un mot recent i no pan-català, resta poc versemblant que es pogués formar un derivat partint d'un mot que solament visqué en la toponímia i hagué d'extingir-se ja en temps preliteraris en la llengua comuna (observem que fins en la toponímia la forma clàssica hagué de preponderar aviat, *Vall Carcerenya* cap a Montcada, a la Torre Pallaresa, *Càrcer* i *Sumacàrcer* en el Xúquer, *Valcàrcel* en terres castellanès).

Comprenem ara que és una idea a descartar resolument, en adonar-nos que, abans d'*encarcarat* i amb valor igual es digueren *enarquerat* i *enarcat*. El *D*Ag. recollí *enarquerat* 'ert, rígid' a la Plana de Vic, i *AlcM* ve a dir el mateix («tieso, rígid»), donant-lo com a equivalent de *encarcarat*. I en efecte així ho usava ja el Canonge Tagell, en el seu poema de circumstàncies de l'any 1740: «mirava'l tota la gent, / y lo pobre, *enarcherat*, / se amagaba, més turbat / que qui fuig del sometent» (*Relació del Conclave de Climent XII*, v. 2388) (ho escriu amb *che=ke* igual que altres mots, seguint la rutina de la seva residència ro-